

Kåring av beste artikkel i VANN nr. 3-2022

Redaksjonskomiteen har kåret artikkelen til Jan Ove Vasaasen og Jostein Skurdal med tittelen «Lagesildfisket – fra ressurs for mange til hobby for få» til den beste artikkelen i VANN nr. 3-2022. Begrunnelsen er at forfatterne har evnet å fremstille et viktig kulturhistorisk perspektiv på en engasjerende og faglig måte. Perspektiver trekkes fra et næringsbasert og metodespesifikt innlandsfiskeri av stor sosial betydning, over til et hobbybasert fiske som involverer et fåtall entusiaster. Tematikken formidler et historisk og folkelivsgranskende brukerperspektiv av vannressurser som er lite omtalt vannfaglig sammenheng, og artikkelen representerer derfor en viktig utvidelse av tidsskriftets faglige bredde. Artikkelen er velskrevet, engasjerende og gir et godt innblikk i det lokalhistoriske folkelivet i tilknytning til det historisk viktige lagesildfisket i Gudbrandsdalslågen ved Fåberg og Mjøsa ved Lillehammer.

FAGFELLEVDURDETE ARTIKLER

Lagesildfisket – fra ressurs for mange til hobby for få!

Av Jan Ove Vasaasen og Jostein Skurdal

Jan Ove Vasaasen er Cand. philol. i etnologi og konservator ved Stiftelsen Lillehammer museum. Jostein Skurdal er Dr. philos i ferskvannsbiologi, pensjonist og Styreleder Nasjonalt Villakssenter.

Summary

How can museums take care of vendace fisheries history, tradition and knowledge? The vendace fishery in the northern part of Lake Mjøsa and lower reaches of river Gudbrandsdalslågen has been the most important inland fishery in Norway. Every autumn large shoals of vendace migrate from Lake Mjøsa and up into the river to spawn. For hundreds of years this has provided good yields. Documents describe the fishery from the 12th century. Fishing methods and equipment were developed during several centuries of testing. Early in the season nets were used, later, in September, seines and other devices such as drift nets and putcher traps were more used. A lot of fishermen also used landing nets which also was a public right. Traditional fishing methods are still in use, but the tradition diminish from year to year. There is a comprehensive documentation of the vendace fishery with our collections of objects, documents, films, photographs and interviews at the Anno Museum and Maihaugen. This important fishing tradition should not only become museum objects and stories, but also continue as a living practice. Our objective is how the museums can act to preserve and disseminate the fishery traditions.

Sammenheng

Lagesildfisket har vært en viktig næringsressurs og matkilde i Fåberg og Lillehammer fra middelalderen og fram til for noen få ti-år siden. Fortsatt finnes det tradisjonsbærere som fisker lagesild, men de blir stadig færre. Gjennom århundrer er det utviklet spesialiserte fangstredskaper som er overført fra generasjon til generasjon. Det kreves omfattende kunnskap og erfaring for å fiske med flere av metodene og redskapene. Fram til 1990 var de fleste metodene i bruk med tradisjonsbærere. I dag er det kun notfiske på én plass og grunnhovsfiske som er videreført. Grunnhovsfiske er tradisjonelt et fiske for allmennheten, mens notfiske er knyttet til rettigheter. Det er gjennomført en omfattende dokumentasjon av lagesildfisket i Gudbrandsdalslågen med samlinger på Norsk skogmuseum og Maihaugen. Samlingene består av gjenstander, dokumenter, film, foto og intervjuer. Vi ser det som viktig at fisketradisjonene ikke bare blir museale gjenstander og historier, men at kunnskapen om fisket også opprettholdes og formidles som levende praksis tilknyttet museene.

Innledning

Fisket etter lagesild (*Coregonus albula* L.) i nordre deler av Mjøsa og nedre deler av Gudbrandsdalslågen (Lågen) er det mest omfattende fisket vi har hatt i innlandet. I toppårene ble det